

אחר שריבה הכתוב ומיעט, הרי מעתה יש ללכת אחרי אומד הדעת. ולכן,

אמרת, מרבה אני את אלו לפי שהיה פסולן בקודש, (15) שנפסלו לאחר שבאו לעזרה.

ומוציא אני את אלו, לפי שלא היה פסולן בקודש, שהפסול יכול להיות קודם שבאו לעזרה.

וחזרת הגמרא להביא ראיה לדברי רבי יוחנן, שרבי שמעון מודה שיוצא דופן בקדשים אינו נחשב לידה, ולכן אינו קדוש:

קתני מיתה, בין כל הפסולין בברייתא "יוצא דופן", דלא יקרב אף אם עלה על המזבח.

מאי לאו, יוצא דופן דקדשים, וקאמר רבי שמעון שאפילו אם עלה ירד, ומשמע כדברי רבי יוחנן, שמודה רבי שמעון שיוצא דופן פסול בקדשים.

אמר רב הונא בריה דרב נתן: לא. הברייתא אינה מדברת ביוצא דופן דקדשים, אלא ביוצא דופן דבכור, שלגביו כולם מודים שלא חלה עליו קדושה, כי "פטר רחם" אמר רחמנא.

ודוחה הגמרא: יוצא דופן שהוא בכור, הרי מ"פטר רחם" נפקא שאין עליו קדושה כלל, ופשיטא שאם עלה ירד ואינך צריך ללמוד זאת מהפסוק!

אך מקשה הגמרא לאידך גיסא: **אלא מאי תאמר,** שהברייתא מדברת ביוצא דופן דקדשים, אם כן תיקשי, הרי בגזירה שוה מ"אמו אמו" נפקא שאינו מתקדש כלל.

ודוחה הגמרא: **האי, מאי? אם כן,** כיצד נפרש את הברייתא? **אי אמרת בשלמא** שמדובר ביוצא דופן דקדשים, **היינו דאצריכי תרי קראי,** גם "אמו אמו" וגם "זאת".

חד פסוק אחד, **לבהמת הולין דאוליד דרך דופן, ואקדשה** לאחר לידה. שלא חלה בכלל קדושה.

חד, פסוק אחד, **לבהמת קדשים דאוליד דרך דופן.** שאף על פי שחלה עליה הקדושה, בכל זאת, אם עלתה למזבח, תרד.

וקפבר רבי שמעון: ולדות קדשים, בהיותן, רק ביציאתן מרחם אמן, **הן קדושים.** (16) ולכן

"פסולו בקדש", שאינו יכול להיות רק בעזרה. אמנם התוספות ותוספות הרא"ש לומדים שהלשון "פסולו בקדש" משמעותו שהפסול נעשה בהקרבה ובקדושה, ולא בבהמה עצמה. ובמקום שהתורה מתירה באיזה אופן את הפסול בקדשים, כגון בבמה וכדומה, על כרחך אין זה הפסול שבבהמה עצמה אלא בהקרבה ובקדושה.

16. רש"י תמה, הרי כל שכן למאן דאמר משעת יצירתן הם קדושים. ולכן לא גרס רש"י דבר זה.

לאימורים שנשאר כל הלילה. אבל בתוספות רי"ד לא גרס 'והנותר', כי הוא סובר שזה בכלל "הלך", ועל אימורים לא חל שם נותר. ובאמת בזבחים הגירסא הוא בלי 'והנותר'.

15. רש"י מפרש פסולו בקודש היינו שנפסלו משבאו לעזרה. והקשו התוספות ותוספות הרא"ש שפסול של רובע ונרבע וכו' יכול לקרות גם אחרי שבאו לעזרה. וביארו התוספות שהפסולים האלו יכולים להיות גם קודם שבאו לעזרה, מה שאין כן הפסול של

חלים עליו בבת אחת הקדושה והפסול של יוצא דופן.

אלא אי אמרת שמדובר ביוצא דופן דבכור, הרי מ"פטר רחם" נפקא, ולמה צריך שני פסוקים?

ולכן מוכח שהפסוק של "זאת" מדבר על יוצא דופן של קדשים, ולא על יוצא דופן של בכור. ויש ראייה לדברי רבי יוחנן, שרבי שמעון מודה ביוצא דופן של קדשים.

הכי נמי מסתברא שביוצא דופן של בהמות קדשים מדובר, וצריך שני פסוקים, בדומה לשאר הפסולים שהוזכרו בבביתא, שגם הם בהמות קדשים שאירע בהם הפסול בהיותם קדושים.

מדקתני: הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והכלאים.

ולכאורה יקשה: וכי הני פסולים **מהכא**, מדכתיב "זאת", **נפקא?**

והרי מהתם **נפקא**, מדכתיב "מן הבהמה", **להוציא הרובע והנרבע.**

"מן הבקר", **להוציא את הנעבד.**

"מן הצאן", **להוציא את המוקצה.**

"ומן הצאן", **להוציא את הנוגה**, שהמית אדם.

ותו קשיא: וכי **כלאיים מהכא** מ"זאת" **נפקא**, והא מהתם **נפקא**, דכתיב "שור או כשב" או עז".

ודרשינן: "שור", **פרט לכלאיים**, להוציא מי שנולד מן כלאיים של עז וכבש.

"או עז", **פרט לנדמה**,⁽¹⁷⁾ שהוריו עזים, אך הוא עצמו נולד דומה לכבש.

וכיון שלמדנו מהלימודים האלו שהם אינם מתקדשים כלל בקדושת קרבן, איזה צורך יש למעט אותם מ"זאת" שאפילו אם עלו ירדו, והרי פשוט הוא שירדו, שהרי אינם קדושים כלל!?

אלא, בהכרח, הא **דאצטריכו תרי קראי**, דהיינו, הלימוד הנוסף של "זאת" שבבביתא, מלבד שאר הלימודים, זה לומר:

חד, שאר הלימודים, **לבהמת חולין**, למעט את עצם הקדשתה לקרבן, שלא חל עליה קדושה בכלל, בגלל הפסול.

וחד **לבהמת קדשים**, שקדושה כבר, ונפסלה בפסולים האלה, אבל לא נפקעה קדושתה, ולכן צריך פסוק נוסף ללמדנו שגם אם עלתה תרד.

מקום לקדושה לחול, ורק על בהמה שנפסלה כבר לא חלה הקדושה.

17. הקשה הגר"ח [סטנסיל עמוד רא] הרי הרמב"ם פוסק ש"נדמה, אין לך מום גדול מזה", ואם כן, למה צריך פסוק למעט אותו מקרבן, הרי בלאו הכי אסור להקריבו, כיון שהוא בעל

ובתוספות גרסו, וביארו, כי אף על פי דקסבר רבי שמעון ולדות קדשים בהויתן, ביציאתן מרחם אמן, הן קדושים, והיה מקום לומר, הואיל והפסול של יוצא דופן והקדושה החלה בשעת היותו ויציאתו מבטן אימו, חלין בבת אחת, לא נתקדשה הבהמה, קא משמע לן הגמרא שהואיל וחלה הקדושה בבת אחת, יש

ואם כן, **הבא נמי** ביחס לפסול יוצא דופן, המבואר בברייתא ללומדו ממיעוט של "זאת", **איצטריך תרי קראי**. אחד ליוצא דופן שנולד מבהמת חולין שהקדישו אותה, ואחד ליוצא דופן שנולד מבהמת קדשים, ונולד קדוש.

וכיון שבהכרח רבי שמעון בברייתא דיבר על יוצא דופן של קדשים, יש לנו ראיה לדברי רבי יוחנן, שרבי שמעון מודה שיוצא דופן פסול בקדשים.

תנו רבנן: אשה המקשה לילד, (18) וראתה דם מתוך הרגשת צער הלידה [ואשה הרואה דם מחמת צער לידה, נקרא הדם "דם קישוי", ואינו מטמא משום דם זבה], במשך שלשה ימים, **ויצא** ולד דרך דופן, הרי זו יולדת בזוב. והיינו, שיש לה דין של זבה רגילה, כי מה שטיהרה התורה דם הבא מחמת קישוי לידה שלא ינהג בו דין זבה, הוא דווקא דם היוצא בלידה רגילה, ולא בלידת "יוצא דופן", לפי שאין עליה שם לידה.

ורבי שמעון אומר: יוצא דופן הרי הוא ולד מעליא. ולפיכך, גם אשה זו שראתה דם מתוך קושי הלידה, וילדה דרך דופן, **אין** זו יולדת בזוב, אלא דינה כיוולדת רגילה, ודם הקישוי שלה טהור.

ועוד מוסיפה הברייתא:

ודם היוצא משם, טמא. ורבי שמעון מטהר [וכפי שיבואר להלן].

והניחה הגמרא ש"דם היוצא משם", הכוונה היא לדם הלידה שיוצא דרך הדופן, ממקום החתך שדרכו יוצא הולד.

ומקשה הגמרא: **בשלמא רישא**, העוסקת בדין דם הקישוי שלפני לידת יוצא דופן, שפיר מטהר **רבי שמעון**, משום דאזיל **למעמיה**, שהוא מחשיב ולד יוצא דופן כולד מעליא. **ורבנן** מטמאים משום דאזלי **למעמיהו**, שאינו ולד רגיל.

אלא סיפא, העוסקת בדם היוצא בשעת לידה עצמה, **במאי פליגי?** [והרי אדורבה, רבי שמעון המחשיב ליוצא דופן כולד מעליא, היה לו לטמאות את הדם כדין דם לידה רגיל. ורבנן הסוברים שאין זו לידה, היה להם לטהר, כדין דם מכה]?!?

מתרצת הגמרא: **אמר רבינא: כגון שיצא ולד עצמו דרך דופן.**

[אבל] **ודם עצמו יצא דרך הרחם** [והיינו מא-ב]

קיימא ולא באופן שנולד נפל. וחקר החזון איש [סימן קכ"א ס"ק ל"ו] האם הסיבה היא מצד זה שרק דם המתעורר לצאת מחמת ולד בר קיימא נחשב דם קישוי, או שהלידה נותנת למפרע שם של דם קישוי על הדם שקדם לה.

והוכיח החזון איש מהסוגיא שלנו שאף על פי שהדם יצא מחמת לידה רגילה של ולד בר קיימא, והדם מצד עצמו הוא דם קושי שיצא על

מום. ותירץ, שצריך למעט אותו ממעשר בהמה או תמורה, שחלים על בעל מום, אבל כיון שנדמה התמעט לגמרי מפרשת קרבנות, ולא חלה עליו קדושה, לא חל עליו שם מעשר בהמה או שם תמורה, אף על פי שהם חלים על בעל מום.

18. דם קושי טהור רק באופן שנולד ולד בר